

گزارشی مختصر از شرکت تعاونی مسکن کارگران سقز

تهیه از: علی خدری

در سال 1375 محمود صالحی و همراهمانش در هیئت مدیره "انجمن صنفی کارگران خباز سقز" برای تاسیس "شرکت تعاونی مصرف کارگران خباز" و "شرکت تعاونی مسکن کارگران خباز" طرحی را به تصویب رساندند و برای به ثبت رساندنش دست به کار شدند. شرکت تعاونی مصرف ثبت شد، ولی در مورد تعاونی مسکن از آنها خواسته شد تا به "شرکت تعاونی مسکن کارگران" بپیوندند. این شرکت چند سال پیش توسط کارگران و کارمندان دخانیات تاسیس شده، اما بعدا با توافق فرماندار و هیئت مدیره آنرا شرکت "مادر" اعلام کرده بودند. مجمع عمومی "انجمن صنفی ..." پذیرفت که کارگران خباز در صورت تمایل و داشتن شرایط مندرج در قانون به "شرکت تعاونی مسکن کارگران" به پیوندند. کسانی که فاقد مسکن بوده، از وام مسکن استفاده نکرده و بیش از 5 سال ساکن سقز بوده باشند با پرداخت 70 هزار تومان میتواستند عضو شوند. تعدادی از کارگران خباز به عضویت "شرکت تعاونی مسکن ..." درآمدند. شرکت یک هیئت مدیره داشت که سالها پیش انتخاب شده بودند. آنها مقداری زمین خریده و دوباره آنرا فروخته بودند و به نظر میرسد از آنها حسابرسی نشده بود.

کارگران خباز و از آنجمله محمود صالحی، جلال حسینی و محمد عبدیور در اولین مجمع عمومی، که هر سال یکبار تشکیل میشود، شرکت کردند. آنها متوجه شدند اعضای کمی شرکت دارند. گزارش روشنی داده نشد. برنامه‌های آینده روشن نشد. پیشنهادها داند جوابی نگرفتند. اعتراض کردند، اعتنائی نشد. آنها اعتراض را به خارج کشیدند. سال 79 کارگران خباز عضو شرکت تعاونی و خانواده‌هایشان دم دخانیات تحصن کردند تا بدانند سرانجام تکلیف شیوه کار "شرکت تعاونی مسکن ..." چه میشود؛ بر سر 70 هزار تومانشان چه آمده و مسئله‌ی واگذاری زمین چه وقت حل میشود. نیروهای انتظامی دخالت نمودند و با مقاومت روبرو شده و رویشان کم شد. رئیس دخانیات و شهردار حضور پیدا کردند و قول دادند که تا یک هفته جواب معترضین را بدهند. آنها طی این مدت از هیئت مدیره خواستند تا مجمع عمومی را فراخوان دهد و به محمود صالحی و رفقاییش پیشنهاد دادند تا خود را کاندیدا کنند که مورد قبول قرار گرفت.

در مجمع محمود، جلال و محمد به همراه دو تن از هیئت مدیره قبلی انتخاب شدند. در انتخابات داخلی جلال مدیر عامل شد. اعضای هیئت مدیره جدید سر و سامان دادن به اوضاع را اولویت کار خود قرار دادند، اما بخشی از هیئت مدیره قبلی کارشکنی میکرد. آنها بعد از سه ماه تلاش و اعتراض بالاخره یک گونی کاغذ را بعنوان اسناد تحویل دادند. هیئت مدیره جائی برای نگهداری اسناد و جلسات نداشت. پس می بایست اسناد فوراً بررسی شوند تا بعدا بهانه‌گیری نشود. حسابداری استخدام شد. در امور مربوط به پول اشکالی وجود نداشت، اما در سایر موارد بعضی کمبودها دیده شد. مثلاً یکی از مسئولین حراست عضو بود، اما حق عضویت نداده بود. از این موارد دیده شد که فوراً راه حلهائی برای آنها یافته شد. در تمام این مدت که شش ماه طول کشید از طریق تلفن به اعضا گزارش داده میشد و آنها در جریان کارها بودند. اینجا یک توضیح لازم است. این شرکت تعاونی دارای اعضای پراکنده‌ئی بود. تمام ادارات و دوایر شهر و حتی چند واحد بسیجی پادگان اعضائی در اینجا داشتند و لازم بود با همه تماس گرفته شود. در ضمن بعضی مقامات و اعضای ارشد ادارات عضو آن بودند و توقع داشتند زودتر به آنها زمین داده شود.

یکی از نخستین سیاست‌های اتخاذ شده مقابله با تبعیض بود برای رده بندی اعضا ضوابطی تعیین شد. به نسبت سال ثبت نام، شرکت در مجمع، جواب دادن به فراخوان هیئت مدیره و شرکت در کارها به اعضا پوان داده شد. خود به خود آن مقامهای اداری که کمتر همکاری میکردند و از پوان بالائی برخوردار نبودند نه تنها اولویت نیافتند بلکه به ته صف هم رانده شدند. اینجا از هیئت مدیره کینه به دل گرفتند. بطور کلی این مسئله و عدم پرداخت رشوه موانعی را در مقابل هیئت مدیره قرار داد. اما اعضائی که پشتیبان شیوه کار هیئت مدیره بودند و در همه ادارات حضور داشتند پیش برد کارها را تسهیل کردند. در ضمن سه تن از اعضای هیئت مدیره که در شهر

صاحب اتورپته بودند محبوبتر شدند و همین تسهیلاتی را سبب شد. کلا مشکلات و موانعی در سر راه قرار داده میشد که با اتکا به توده اعضا و نفوذ چند تن از اعضای هیئت مدیره بر طرف میگردید. استفاده مستمر از مجح عمومی فوق العاده و تشویق اعضا به شرکت در آن از کارهایی بود که انجام میگرفت و به کمک آنها موانع برطرف میشد.

سال 83 حدود 420 میلیون تومان آماده بود. مجمع عمومی فراخوان داده شد و اعلام گردید که هیئت مدیره آماده است زمین بخرد. وقتی پشتیبانی اعضا کسب گردید زمین خرید شده. حالا می بایست قطعه بندی و خیابان کشی آغاز شود تا بتوان امتیاز برق و آب را گرفت و لوله های فاضلاب را کشید. لازم به یادآوری است که وقتی خانه ها ویلانی هستند هیئت مدیره فقط زمین را آماده ساخت میکند، اما اگر آپارتمان باشد باید همه آنها ساخت. چون خانه های شرکت تعاون مسکن دخانیات ویلانی بودند هیئت مدیره دست به کار شد تا زمین را آماده کند. در همین جا بود که موانع و کار شکنیها ظهور کردند. هر اداره ای برای صدور مجوز هم پول میخواهد و هم "هدیه". چون هیئت مدیره نه تنها رشوه نمی پرداخت، بلکه با آنهم مبارزه میکرد در همان قدم اول دچار مشکل گردید. برای نمونه شهرداری برای صدور مجوز خیابان کشی، تسطیح و قطعه بندی در خواست 400 میلیون تومان را پیش کشید. فوراً مجمع فراخوان داده شد. تصمیم جمع حاضر اعضا بر این قرار گرفت که هیئت مدیره و بازرسی در مقابل شهرداری تحصن کنند و اگر جوابی داده نشد تحصن کلیه اعضا فراخوان داده شود. اکسیون انجام گرفت و خواستها طی اطلاعیه ای به اطلاع مقامات و مردم رسید، اما جوابی داده نشد. هیئت مدیره از اعضا خواست روز بعد به تحصن به پیوندند. ساعت 10 صبح روز بعد در مقابل چشمان نابور شهردار و فرماندار 200 نفره تحصن پیوستند. فرماندار دستپاچه به همه ادارات دستور داد که کلیه مرجعی ها را لغو کنند. گرچه این امر مانعی در سر راه اعضا درست کرد با اینحال تا ساعت 11 صبح بین 350 تا 400 نفر در تحصن شرکت کردند. تصمیم گرفته شد از دم شهرداری و شورای شهر به طرف فرماداری راه پیمائی انجام گیرد تا تعداد بیشتری معترضین را ببینند و از خواست هایشان مطلع شوند. دم فرمانداری معاون فرماندار در میان جمع حاضر شد و گفت که شورای تامین جلسه میگیرد و همین امروز جواب خواهند داد. پس از جلسه اعلام شد که 400 میلیون تومان به 300 میلیون تومان کاهش یافته و میشود کار روی زمین را آغاز کرد. این موفقیت خوبی بود که از طریق مبارزه بدست آمده بود. پس تهدید و تطمیع اعضای هیئت مدیره شدت گرفت و برای پراکندن و جذب اعضا به شرکتهای تعاونی مسکن دیگر اقداماتی به عمل آمد. مثلاً خانه کارگر "شرکت تعاونی مسکن مشترک" درست کرد. فرماندار آنها افتتاح کرد و قولها داده شد. به همین دلیل فوراً 1200 نفر عضو آن شدند. کلا امید کاربدستان این بود که کار ما تحت الشعاع قرار دهند، ولی چندی نگذشت 260 میلیون تومان مورد مناقشه قرار گرفت که 90 میلیون تومانش گم بود. کار به دادگستری و زندانی شدن کسانی کشید. یا مثلاً گردانندگان آن 90 هزار متر زمین را، که قیمت واقعیش متری 510 تومان بود، به قرار متری 1750 تومان از یکی از عوامل خود خریدند و مابه التفاوت را بین خود تقسیم نمودند. یا آنها زمینی را خریدند و به دو کس متفاوت فروختند. در موردی دیگر زمینی را خریداری کردند که به یکی از تعاونیهای مسکن دیگر فروخته شده بود. یا مسئول خانه کارگر در سندنچ چند صد میلیون تومان از کارگران وسایرین گرفته بود تا برایشان زمین تهیه کند. وقتی طرف متواری گردید معلوم شد که زمینی که او برای شرکت تعاونی مسکن خریده بستر یکی از رودخانه ها است. او به قول معروف سر 3000 تن کلاه گذاشت. افشای اینگونه دزدیها کار خانه کارگر و تعاونی مسکنش را با مشکل روبرو کرد. با اینحال تهدید و تطمیع ادامه داشت. برای نمونه چند بار مدیر عامل را تهدید گردید که بازداشت خواهد شد. وقتی تهدیدها موثر نیافتاد میخواستند سه تن از اعضای هیئت مدیره را بخرند. از یکی خواستند تا در تعاونی مسکن خانه کارگر کاری با حقوق کلان بگیرد. از دومی خواستند یک سند را امضا کند و پول کلانی بگیرد. توضیح آنکه در مقابل قلعه حسن آباد سندنچ چند ده هزار متر زمین وجود داشت که برایش سند سازی شده و میخواستند مدیر عامل شرکت تعاونی کارگران آنها امضا کند تا بتوان آنها فروخت. هر دو عضو هیئت مدیره این تطمیعها را در جلسه مجمع عمومی افشا کردند.

در حال حاضر حدود 500 قطعه زمین به اعضا تحویل داده شده است که مسایل آب، برق، فاضلاب، تسطیح و خیابان کشیشان انجام گرفته و آماده ساختن هستند. فاز دوم که خریدن

زمین و آماده کردن آن برای تعداد دیگری از اعضاست در دست انجام است. هر کدام از اعضا تا هم اکنون بین یک تا یک و نیم میلیون پول داده‌اند، اما زمینهایشان را میتوانند به چند برابر قیمت به کسانی بفروشند که خانه ویلائی میخواهند و خود مثلا با کسب مقدار کمتری وام یک آپارتمان بخرند. تعداد زیادی از کارگران و کارمندان کم درآمد همین کار را کرده‌اند. یعنی زمین خود را فروخته و پس از گرفتن وام مسکن یک آپارتمان کوچک برای خود و خانواده خویش دست و پا کرده‌اند.

هم اکنون در سقز حدود 10 شرکت تعاونی وجود دارد که عمدتا با مشکلات رو در رویند. در شهرهای دیگر هم تعاونیهای مسکن وضع خوبی ندارند. در شرایط خفقان و فساد بی امان حاکم بر ایران دستاوردهای "شرکت تعاونی مسکن کارگران" بسیار مهم است. دستاوردهای این تعاونی حاصل کار بی وقفه و بدون چشمداشت است. حاصل نترسیدن از رشوه‌خواران هزار رنگ و صاحب مقام است. حاصل اتکا به مجمع عمومی و اعضاست. حاصل کسب پشتیبانی موثر غیر عضوانیست که مبارزه با فساد مالی مقامات و حتی دون پایه‌ها را ضروری میدانند و سرانجام حاصل فساد ناپذیری خود اکثریت اعضای هیئت مدیره است. این موفقیت سبب تقویت موقعیت مبارزاتی، سیاسی و اجتماعی محمود و رفقاییش شد. این موفقیت در یک مقیاس کوچک نشان میدهد که کارگران برای اداره جامعه صالحترند.

برگرفته از جهان امروز شکاره 198